

A photograph of three people in a red canoe on a river. The person in the middle is wearing a white jacket and a yellow life vest. The other two are wearing blue jackets. They are all holding paddles and appear to be rowing. The background is a dense line of green trees and bushes along the riverbank.

‘SAMENWERKING LEVERT PRODUCTEN,
ACTIVITEITEN EN NETWERKEN OP’

1 + 1 = 3

Steeds vaker werken NME-centra en groen onderwijs samen aan thema's als natuur, duurzaamheid en gezonde voeding. “Door natuur- en milieueducatie meer te verbinden met groen onderwijs, ontstaat synergie.” Agentschap NL wil graag laten zien wat die verbinding kan opleveren.

TEKST GERT JAN KLEEFMANN (LEENE COMMUNICATIE/AGENTSCHAP NL)

FOTOGRAFIE AGENTSCHAP NL

Tarsy Lössbroek van Agentschap NL denkt dat het groen onderwijs en NME-centra op basis van hun afzonderlijke kennis en expertise kwaliteit aan elkaars programma's toevoegen. "Samenwerking levert $1 + 1 = 3$ – producten, activiteiten en netwerken – op."

Lössbroek is verbonden aan het programma LvDO-NME (leren voor duurzame ontwikkeling – natuur- en milieueducatie). Dit bevordert en ondersteunt netwerkvorming en samenwerking van partijen die werken aan duurzaamheidsdoelen. Via zogenoemde NME-arrangementen realiseert het programma bijvoorbeeld partnerschappen van groen onderwijs en NME.

Vermaatschappelijking

Gezien het verwante werkerrein lijkt die samenwerking meer dan logisch. Toch bleken beide partijen elkaar lange tijd niet als vanzelfsprekend te kunnen vinden. Lössbroek: "De wortels van beide instellingen liggen eigenlijk in een andere wereld. Het groen onderwijs komt uiteindelijk voort uit de agrarische productiesector en is beroepsonderwijs. NME-centra zijn geworteld in de wereld van natuur en milieu en richten zich van oudsher meer op basisscholen. Dat is toch een ander domein en dat verklaart dat ze even

op weg moeten worden geholpen om de samenwerking in te richten."

Dat het investeren in samenwerking succesvol is en de twee ondanks het verschil in herkomst steeds vaker succesvol optrekken op het gebied van groene thema's, heeft onder meer te maken met de vermaatschappelijking van het groen onderwijs. Gerlinde van Vilsteren, directeur van de Groene Kennis Coöperatie (GKC), waarbinnen alle groen-onderwijsinstellingen samenwerken: "Een van onze doelen is zorgen dat de kennis die binnen het groen onderwijs aanwezig is, doorstroomt naar de burger. Daarbij richten we ons vooral op de jeugd in de basisschoolleeftijd. Binnen het programma Groene Kennis voor Burgers werken we samen met partijen die bijvoorbeeld smaaklessen organiseren en die actief zijn op het gebied van milieu- en natuur-educatie."

Stadsakker

In Almere werken de gemeente, CAH Vilentum, het Echnatoncollege (een middelbare school) en de NME-organisatie Stichting Stad en Natuur samen in het NME-arrangement Gezond en Groen. Het arrangement heeft tot doel een gezonde leefstijl en de bewustwording daarvan bevorderen bij de leerlingen van het Echnatoncollege. Een van de activi-

GroenGelinkt

Naast regionale NME-arrangementen is er een landelijk partnerschap tussen de Groene Kennis Coöperatie en het Leren voor Duurzame Ontwikkeling-NME-programma bij de realisatie van het digitale informatiesysteem GroenGelinkt. GroenGelinkt maakt educatieve materialen, activiteiten, locaties en organisaties op het gebied van natuur- en milieueducatie voor iedereen online vindbaar en toegankelijk. Gerlinde van Vilsteren (GKC): "In de natuur- en milieuhoeke zijn de centra heel verschillend georganiseerd. Dat leidt onder meer tot een veelheid aan lespakketten, leskoffers en ander educatief aanbod. GroenGelinkt biedt de mogelijkheid al het aanbod toegankelijk te maken en te delen. Het aanbod wordt vervolgens onder de didactische loep genomen, dat komt de kwaliteit ten goede."

teiten is de aanleg van een stadsakker in het Den Uylpark. Dinand Ekkel, lector CAH Vilentum en trekker van het GKC-programma Groene Kennis voor Burgers: "Via dit kleinschalige stadslandbouwproject willen we de leerlingen bewuster maken van de productie van voedsel en de oorsprong ervan. Zij zijn bovendien bezig met het concept 'gezonde schoolkantine': de snacks eruit en het broodje gezond erin. Het idee is om dat broodje straks te kunnen beleggen met de producten die ze op de stadsakker telen."

Binnen het arrangement is CAH Vilentum verantwoordelijk voor de pijler 'kennis, leren en delen'. Ekkel: "We hebben niet alleen veel groene kennis in huis die relevant is voor de projecten, maar zijn ook een beetje de 'reflecterende' luis in de pels. De kennis die in dit arrangement wordt ontwikkeld betreft vooral de wijze waarop je leerlingen, jonge burgers, kunt betrekken bij voedsel en de oorsprong ervan. Wat werkt wel en wat werkt niet."

Hoogtepunt van deelname aan het educatieve project waterpad: in een kano varen op de Grote Molenbeek



Zaaien en oogsten

Een voorbeeld van een regionaal initiatief is 'Vanuit de stad de boer op' waarin het voortgezet onderwijs in Amersfoort samenwerkt met het groen onderwijs en de agrarische sector in de regio en samen NME-lesmodules ontwikkelen. Een van de activiteiten is het project De groene ondernemer. Pauline van Norden van CNME Landgoed Schothorst (gemeente Amersfoort) vertelt dat leerlingen uit het voortgezet onderwijs met leerlingen van Groenhorst College Nijkerk aan de slag gingen op een stukje grond op de Eemlandhoeve in Bunschoten. "Ze bewerkten de grond en teelden er groenten die vervolgens zijn vermarkt. Ze wisselden hun kennis en vaardigheden uit, van grond bewerken en schoffelen en plantkunde tot het bijhouden van de administratie, en van bodemkunde en oogsten tot reclame maken en het vermarkten van de producten. Zo kregen ze niet alleen een inkijkje in de lesonderwerpen die bij beide typen onderwijs worden aangeboden; ze leerden ook elkaars leefwereld kennen."



Kinderen leren waar hun voedsel vandaan komt

De burger

Ekkel vertelt dat de CAH Vilentum een lange traditie kent van onderwijs op het gebied van groot-schalige akker- en tuinbouw. "Voor studenten van Dronten die bij het project in Almere betrokken zijn, is het een echte eyeopener om die veertig hectare aardappelen of suikerbieten 'los te laten'. In plaats daarvan denken ze na over wat zaken als bemesting, groei en oogst betekenen voor een stadsakker waarop je tomaatjes, pompoenen en courgettes wilt telen."

Dus het is volgens Ekkel niet alleen waardevol voor de opleiding in Almere, maar ook voor de oplei-

ding in Dronten. In het arrangement organiseren ze samen met de stichting Stad en Natuur bovendien interactie met de burger. "Dat is van belang, want landbouw raakt steeds meer vervreemd van de burger en omgekeerd raakt de burger steeds meer vervreemd van voedsel en de oorsprong ervan. In zo'n project kun je beide werelden dichterbij elkaar brengen."

Leuke beroepen

Ook Ton van Hoof van Citaverde College in Limburg benadrukt het belang van interactie met de 'eindgebruikers' die ook in een NME-arrangement van zes gemeenten in de regio Venlo gestalte krijgt. "Onderwijskundig zien wij graag dat studenten op basis van praktijkcases opdrachten uitvoeren en in de praktijk leren. Projecten binnen het arrangement op het gebied van voeding en gezondheid en natuur en landschap bieden daarvoor een uitstekende mogelijkheid. Daarmee komen ze al in contact met de toekomstige eindgebruikers. Het beantwoorden van groene vragen van burgers past natuurlijk perfect in dit plaatje."

Een andere reden voor Citaverde om actief in het arrangement mee te draaien is gerelateerd aan het beleid van de school. "We hebben als onderwijsinstelling natuurlijk ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid op het gebied van voeding en gezondheid."

Last but not least biedt samenwerking binnen een NME-arrangement de kans jonge mensen te enthousiasmeren voor de groene sector, vindt Van Hoof. Ook Van Vilsteren benadrukt dit aspect: "Met projecten binnen een arrangement kun je laten zien dat er in de groene sector hele leuke beroepen zijn te vinden. Dat is van belang, want er zijn straks heel veel mensen nodig in deze sector."

Waterpad

Een van de projecten in de regio Venlo is de realisatie van een educatief waterpad. Van Hoof: "Het NME-centrum Mooiland had het idee om iets te doen met de Grote Molenbeek die in de regio stroomt en een

waterpad te realiseren. Daar ontwikkelen we allerlei lesproducten voor, zoals digitale leermiddelen, filmpjes en instructiemateriaal, die in de klas gebruikt kunnen worden. Het hoogtepunt van dit project speelt zich buiten af: de basisscholieren die de 'les' hebben gevolgd varen in een kano een route over de beek waarbij ze in de praktijk tegenkomen wat ze in de klas al hebben behandeld. Voor onze eigen studenten bestaat de mogelijkheid de groepen te begeleiden en het verhaal te verzorgen. Op die manier creëren we – overigens in samenwerking met een groot aantal partijen – attractieve projecten die vol beleving zitten en waarin we onze studenten een rol kunnen laten spelen."

Efficiëntie

Samenwerking leidt niet alleen tot aantrekkelijke producten van hoge kwaliteit. Het betekent ook een grotere mate van efficiëntie volgens Lössbroek. "Beide 'clubs' werken aan verduurzaming en vermaatschappelijking. Door de samenwerking te versterken kan er in regio's slimmer gebruik worden gemaakt van elkaars kennis, kunde en netwerken." Van Hoof vult aan: "Vanuit de overheid wordt natuurlijk ook steeds vaker gekeken naar mogelijkheden om middelen effectief en efficiënt in te zetten. Niet naast elkaar en apart, maar clusteren en meer gebruik maken van elkaars expertise."

Lössbroek ten slotte: "Als je bedenkt dat overal in het land vestigingslocaties van NME-organisaties en van het groen onderwijs in elkaars nabijheid zitten, dan is nog veel meer mogelijk. Dus ga het gesprek aan met elkaar en onderzoek hoe beide netwerken elkaar kunnen versterken bij het vergroenen van onze economie." ■

Kijk voor links, o.a. naar enkele regionale NME-arrangementen op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 11